

«Pedagoģiska procesa vērošana kā vērtēšanas sastāvdaļa»

PII «Kipari»
Izglītības psihologs S.Shmeleva,
Speciālais pedagogs V. Lūse
Vadītājas vietniece izglītības jomā I. Vicupa

Mēs bieži apgalvojam, ka visi vienas
grupas locekļi ir vienādi

Bet, kad mēs iepazīstam cilvēkus tuvāk,
ieraugām viņu dažādību

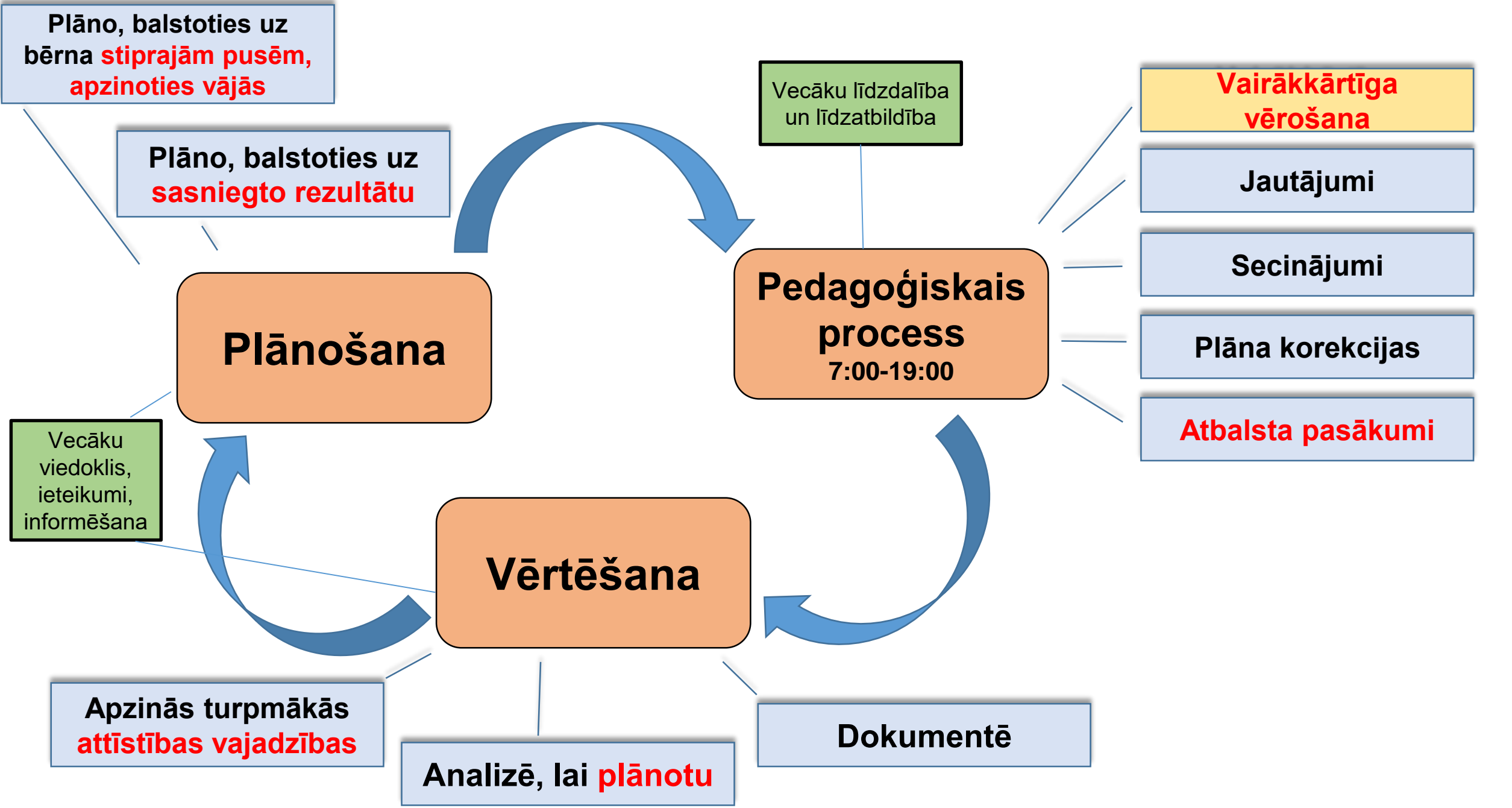

Lai izveidotu jēgpilnu, attīstošu un izglītojošu dienu, jāzina:

- bērna attīstības vecumposmu īpatnības
- katra bērna situācija
- pirmsskolas izglītības vadlīnijas
- pirmsskolas mācību satura programma
- grupas horizontālā un vertikālā mācīšanās
- dziļā mācīšanās - SR, jēgpilni uzdevumi, bērns domā par savu mācīšanos, atgriezeniskā saite, jautājumu uzdošanas prasme
- organizēta rotaļdarbība, brīvā rotaļāšanās (netiešā)

Kā aktualizēt bērnu stiprās puses?

- radīt iespēju bērnam demonstrēt savas spējas pārējiem
- dot atgriezenisko saiti par bērna veiksmēm
- mācību līdzekļi, grāmatas, kas bērnam interesē
- ikdienas sarunas
- ģimenes iesaiste

Vērošanas veidi

Izpētes mērķis

Vide

Dabiskā

Mākslīga

Novērotāja pozīcija

Ārēja (neiekļauta)

Daļēji iekļauta

Iekļauta

Laiks

Regulāra

Vienreizēja

Hipotēzes pārbaudes

Ziņojuma veids

Strukturēts
(Piemēram, piecgadīgo izvērtēšana)

Nestukturēts
(pedagoģiskie vērojumi)

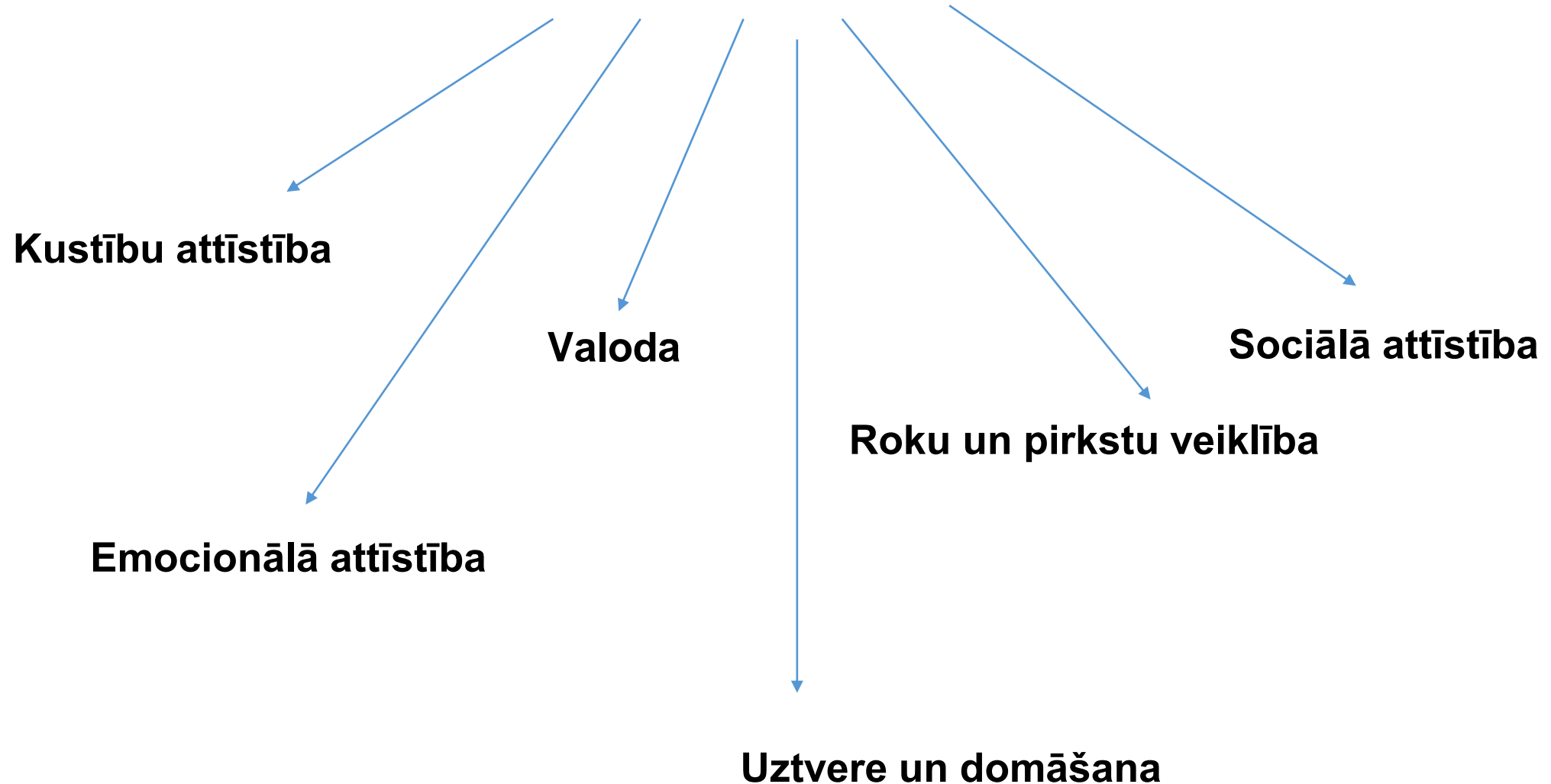
Vērojuma bāze

- Personības attīstības vecumposma īpatnības
- Pamatvajadzību nodrošināšana – miegs, ēšana, apģērbs, drošība, svaigs gaiss
- Pamatinformācijas iegūšana no vecākiem – vide, ģimene, ticība, tautība, tradīcijas u.c.
- Situācijas atkārtošanās biežums (piemēram, urinēšana gultā vienreiz vai regulāri...)
- Skolotājas darbība, rīcība (bērnu motivēšana, atbalstīšana, arī regulāras sarunas ar vecākiem...).
- Grupas vide
- Skolotājas un bērnu temperaments
- Bērni ar speciālām vajadzībām

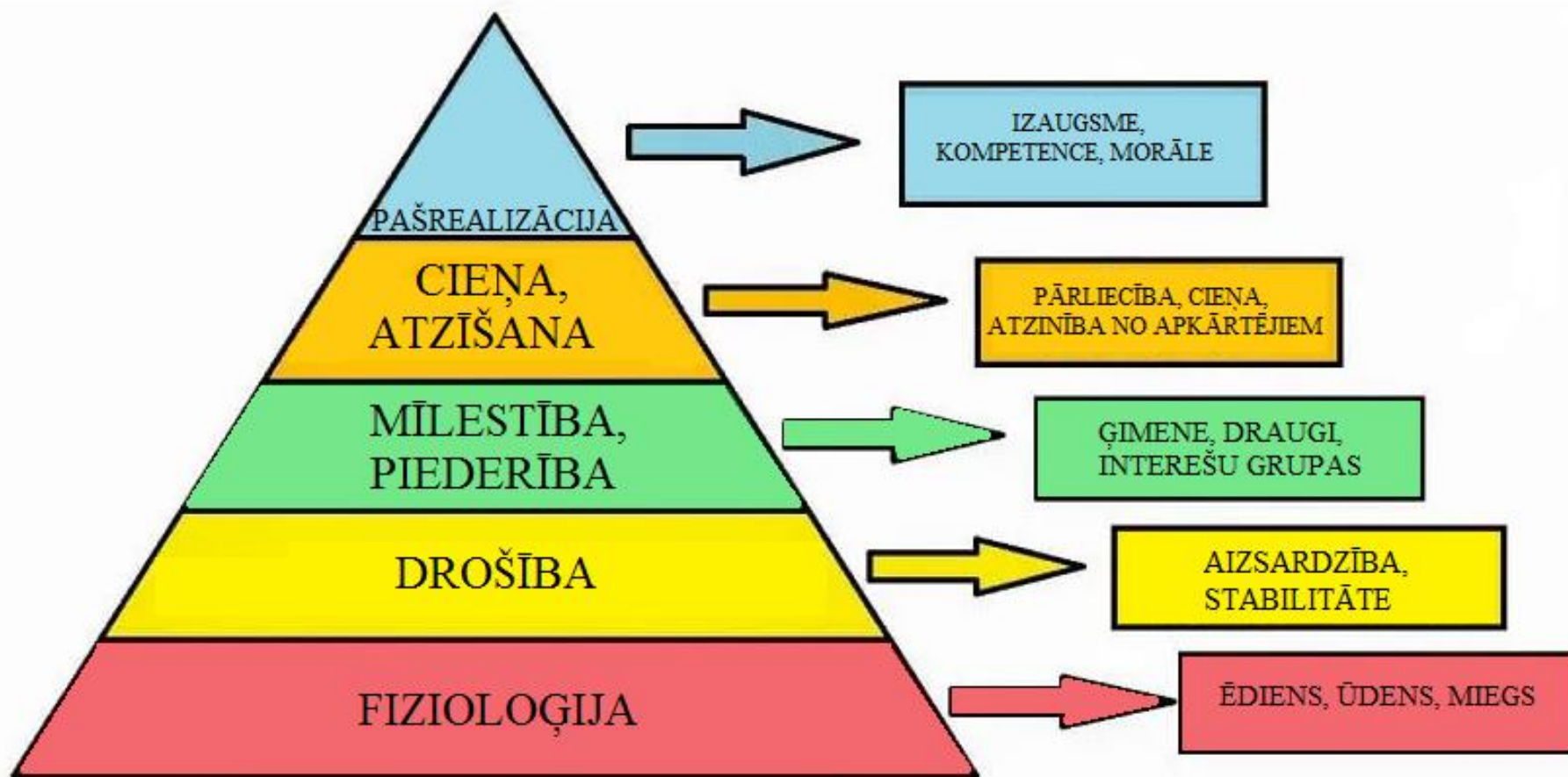
Personības attīstības vecumposma īpatnības

- Jāsaprot, kas bērnam jāprot, jāzina
- Kādas ir uzvedības īpatnības konkrētajā vecumā
- Veselīga bērna attīstība
- Kam pajautāšu, ja nezinu?

Bērna vispusīga attīstība

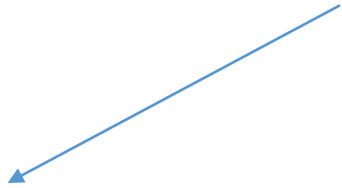
Pamatvajadzību nodrošināšana (Maslova piramīda)

Pamatinformācijas iegūšana no vecākiem

- svarīga regulāra **komunikācija** ar vecākiem
- kontakta nodibināšana
- māka runāt ar vecākiem, lai iegūtu informāciju pa mājas vidi, ģimeni, ticību, tautību, tradīcijām u.c.

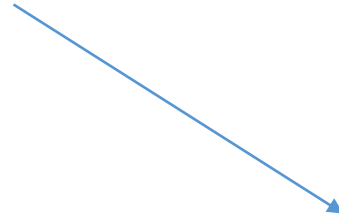
Sadarbības prasmes

Sarunāšanās

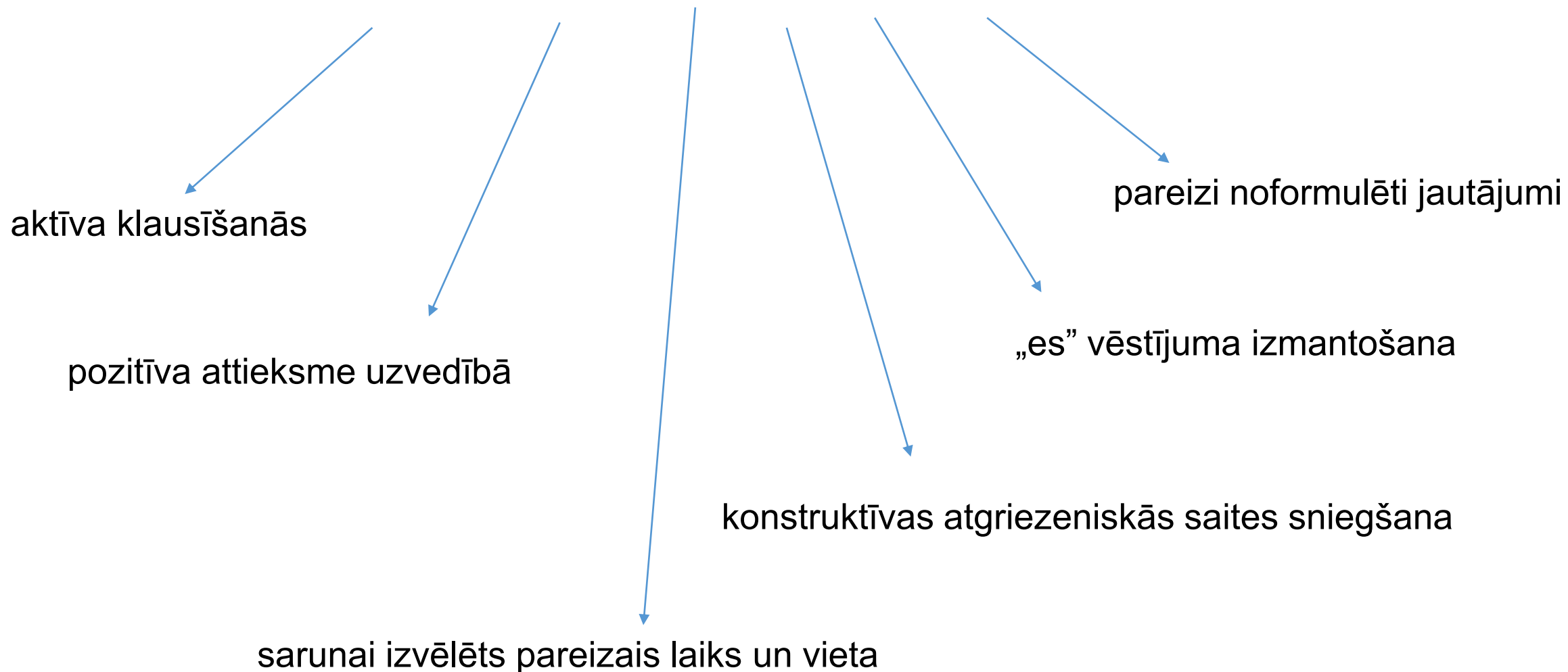

Saprašanās

Kopdarbība

Veiksmīgas komunikācijas svarīgākie elementi ir:

Situācijas atkārtošanās biežums

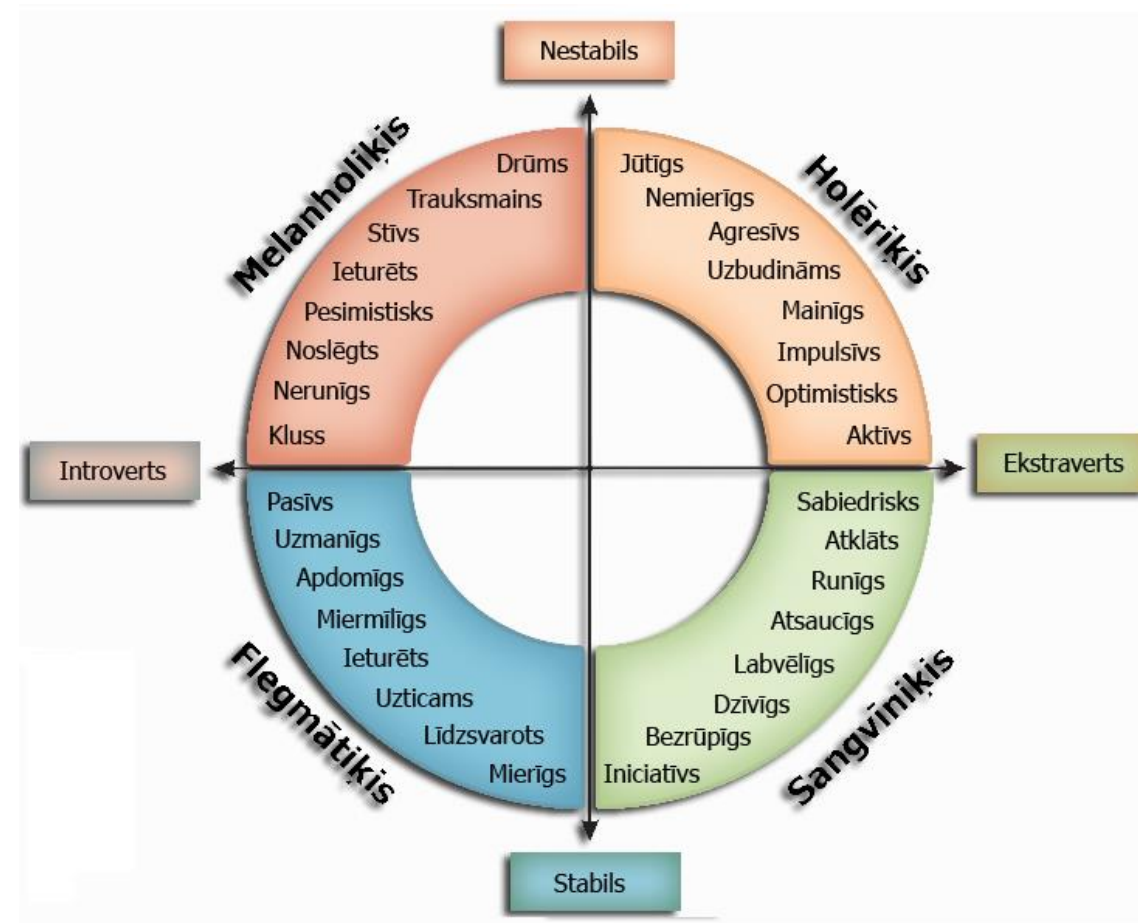
- Noskaidrot, vai radusies situācija ir kā atsevišķs gadījums vai tā ir regulāra
- Kādos apstākļos šī situācija aktualizējas, mainās
- Kādi ir provocējošie apstākļi

Skolotāja:

- Skolotāja analizē **savu** reakciju, rīcību konkrētajās situācijās
- Pievērš uzmanību konkrētam bērnam
- Vēro, analizē un izvērtē grupas vidi

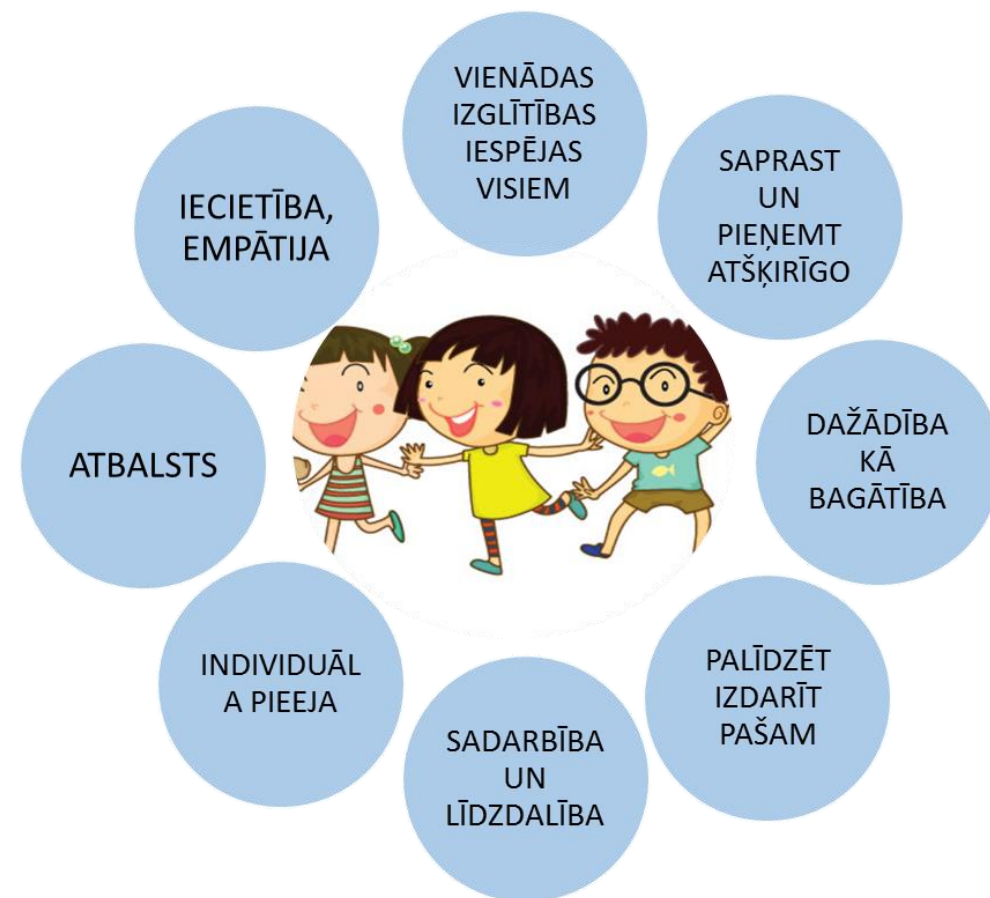
Skolotājas un bērnu temperaments

- Skolotāja izzina sava temperamenta īpašības (stiprās un vājās puses, lai spētu izprast un pielāgoties bērna temperamenta izpausmēm)
- Skolotāja izzina bērnu temperamenta īpašības

Bērni ar speciālām vajadzībām

Jāņem vērā, ka bērniem ar speciālajām vajadzībām **nav jāpiemērojas izglītības iestādes videi**, bet gan izglītības iestādēm ir jābūt gatavām bērniem, piemērojot atbilstošu vidi, skolotāju kompetenci, sadarbības un atbalsta iespējas, kā arī nodrošinot pozitīvu attieksmi un spēju pieņemt dažādību

Pielāgojumi dod izglītojamajiem vienādas iespējas, tie nedod priekšrocības.

Autisms

Autisma pazīmes bērniem skar piecas galvenās funkcionēšanas jomas, kas ir:

Apgrūtinātas sociālās
mijiedarbības spējas

- vienaldzība pret apkārtējiem cilvēkiem
- vēlme būt savrup no citiem

Iztēle, idejas, kreativitāte

- apgrūtināta rotaļāšanās, radošie darbi

Sociālā komunikācija - žesti
sejas izteiksmes
neverbālā komunikācija

- samazināts/nekāds acu kontakts
- trūkst spontānu žestu un mīmikas, kas pauž emocijas

Sensorais jutīgums

- jebkuru maņu uztvere var būt izmainīta: pavājināta vai pastiprināta

Šaurs interešu loks, rutīna,
atkārtojoša uzvedība

- pretošanās izmaiņām dienas kārtībā

Uzmanības deficīta un hiperaktivitātes sindroms (UDHS)

Tiek izšķirti trīs galvenie ietekmes aspekti:

Neuzmanība

- aizmāršība
- izklaidīgums
- nespēja koncentrēties uz uzdevuma veikšanu un tā pabeigšanu
- var likties, ka bērns neklausās
- bērns bieži pazaudē savas personiskās mantas

Hiperaktivitāte

- pārmērīga kustība, kas nav piemērota konkrētajā vidē, vai pārmērīga mazāku kustību veikšana (it īpaši ar kājām vai rokām)
- skaļi, nepārtraukti plāpā, ir grūtības nosēdēt savā vietā
- skrien apkārt vai kāpj nepiemērotās vietās
- nespēj klusām nodarboties ar atpūtas aktivitātēm vai spēlēm.

Impulsivitāte

- rīkošanās ātri, bez domāšanas un veidā, kam var būt liels kaitējuma potenciāls (arī veselībai)
- veic darbības nepārdomājot
- mēdz pārtraukt citu sarunas
- mēdz izteikt atbildes vēl pirms jautājuma pabeigšanas
- lieto vai aiztiek citu cilvēku lietas bez atļaujas prasīšanas.

Garīgās attīstības traucējumi (GAT) (1)

Atmiņas attīstības īpatnības

- lēni iegaumē jauno, ātri aizmirst
- nespēj mērķtiecīgi iegaumēt un atcerēties

Uztveres attīstības īpatnības

- lēnāka redzes, dzirdes, ožas, garšas, taustes, telpas, kustību, laika uztvere
- nesaskata sakarības un līdzības starp objektiem, priekšmetiem, var neizšķirt sejas izteiksmes attēlos

Domāšanas attīstības īpatnības

- grūtības atšķirt svarīgāko no mazāk svarīgā
- neprot izmantot jau apgūtās zināšanas
- nepārdomā savu darbību, neiztēlojas tās rezultātu

Uzmanības attīstības īpatnības

- uzmanība ir netīša – uzmanību pievērš bez iepriekšēja nodoma kaut kam jaunam, neredzētam spilgtam, kas izceļas starp citiem priekšmetiem
- trūkst pacietības un gribasspēka
- grūtības sagādā uzmanības pārslēgšana no vienas darbības uz citu, no viena priekšmeta uz citu

Garīgās attīstības traucējumi (GAT) (2)

Emociju attīstības īpatnības

- lieli pārdzīvojumi par kādu maznozīmīgu notikumu
- ātri pāriet no viena noskaņojuma uz citu

Valodas attīstības īpatnības

- raksturīgi runas traucējumi
- valoda ir nabadzīga (mazs vārdu krājums), nepareiza

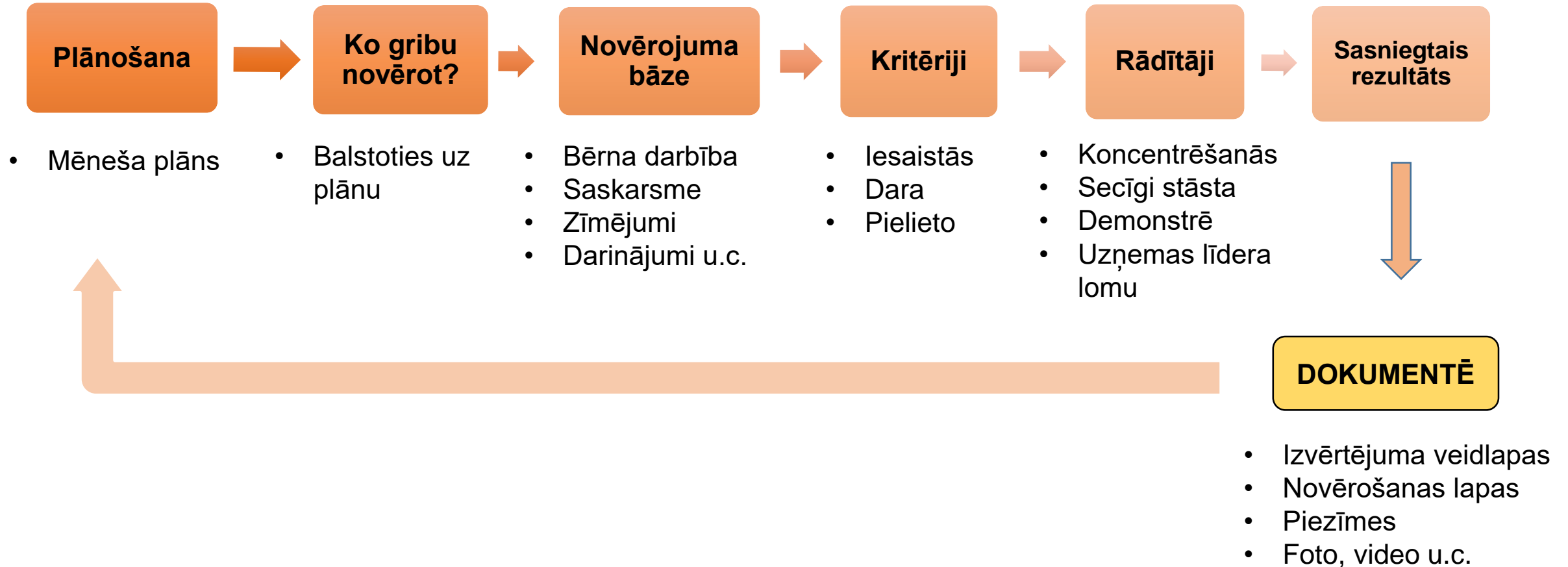
Saskarsmes iemaņu attīstības īpatnības

- veidojas apkārtējo cilvēku vērtējuma un savas darbības un tās vērtējuma rezultātā
- saskaroties ar pretējiem vērtējumiem, piemēram, pozitīvam vērtējumam ģimenē un negatīvam skolā, bērniem rodas aizvainojums, ietiepība, agresivitāte, naidis u. c.

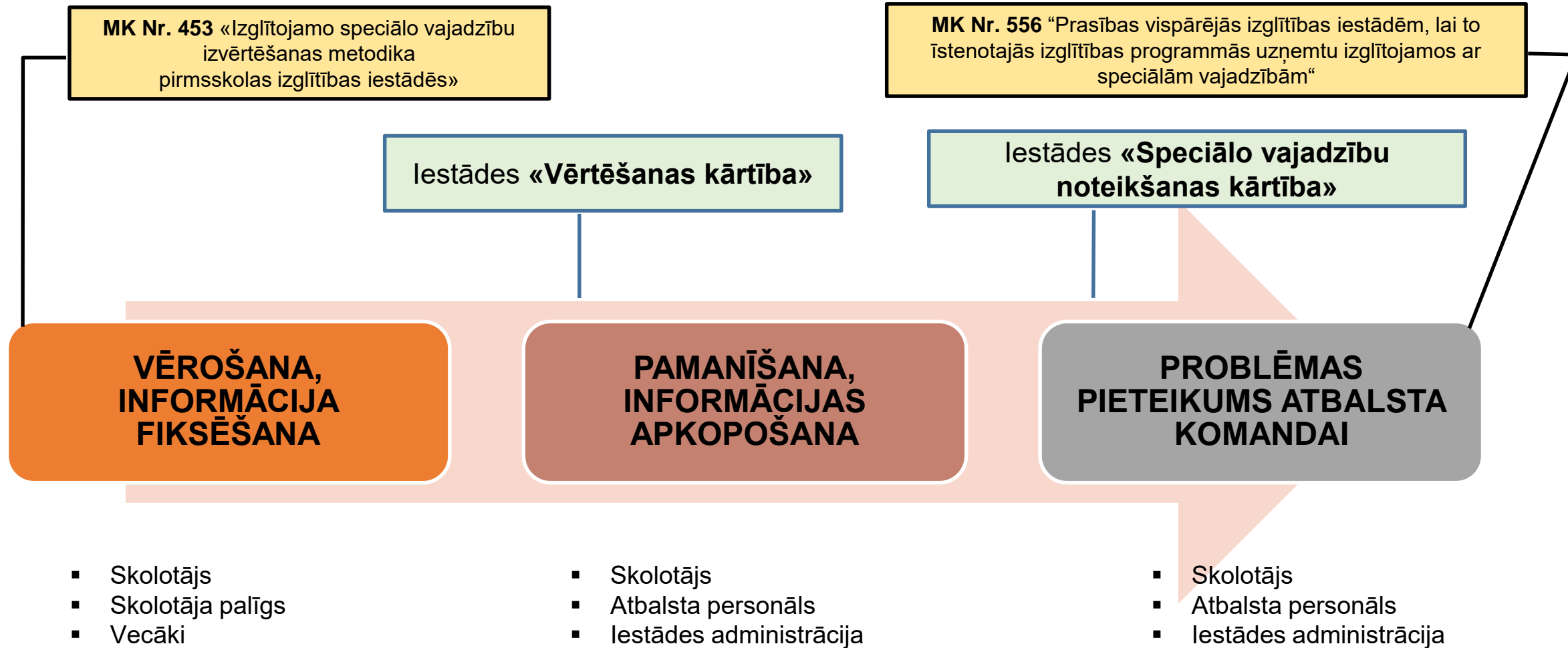
Pašvērtējums

- saskarsmē ir piesardzīgi, uz jautājumiem dod īsas atbildes vai vispār izvairās atbildēt
- dažreiz uzvedas neadekvāti – nekontrolē savas emocijas, kliec, mētā mantas, draud, var pat iesist

Vērtēšana

Pedagoga rīcība

Atbalsta komandas rīcība

INFORMĀCIJAS IEGŪŠANA

- dokumentācijas izpēte
- informācija par bērna psihisko (garīgo) un fizisko attīstību
- sarunas ar bērna vecākiem un skolotājiem
- novērošana un testēšana

INFORMĀCIJAS IZVĒRTĒŠANA, DARBĪBAS VIRZIENA NOTEIKŠANA

- nosaka, kāda palīdzība bērnam nepieciešama;
- nosaka bērna stiprās un vājās puses;
- vienojas ar speciālistiem, kuri sniegs palīdzību;
- saskaņo speciālistu sniegtās palīdzības veidus
- nosaka atbildības sadali starp skolotājiem, speciālistiem un vecākiem

IETEIKUMU IZSTRĀDE PEDAGOGIEM, VECĀKIEM

- konsultācijas pedagogiem
- konsultācijas vecākiem
- atbalsta komandas sanāksmes

individuālās izglītības programmas apguves plāna izveide

PLĀNA IZSTRĀDE

- izvirza mērķi un atbilstošus uzdevumus noteiktam laika periodam
- plāno mācību saturu, metodes, mācību procesa tempu un organizāciju (pielāgojumi)
- saskaņo un apstiprina plānu atbilstoši izglītības iestādē noteiktajai kārtībai

PLĀNA ĪSTENOŠANA

- iepazīstina vecākus ar plānu, izsniedz kopiju
- īsteno mācību jomu, grupu nodarbību aktivitātes konkrētam bērnam **atbilstoši viņa spējām**
- pastāvīgi seko plāna izpildei un veic korekcijas, ja tas nepieciešams (elastīgi maina uzdevumus, darba paņēmienus, praktiskās nodarbības, pielāgojumus);
- regulāri informē vecākus par bērna sasniegumiem

PLĀNA IZVĒRTĒŠANA

- atkārtoti izvērtē bērna sasniegumu
- balstoties uz attīstības dinamiku, vienojas par turpmākajiem individuālā atbalsta pasākumiem (atbalsta komanda, grupas skolotājas, vecāki)

Izmantotie avoti

- https://registri.visc.gov.lv/specizglitiba/dokumenti/metmat/inf_mat_vecakiem.pdf
- <http://drosaberniba.lv/emacsibas/kursi/modulis-1>
- MK noteikumi Nr. 453 Rīgā 2021. gada 29. jūnijā (prot. Nr. 50 36. §) ***Izglītojamo speciālo vajadzību izvērtēšanas metodika pirmsskolas izglītības iestādēs***
- MK noteikumi Nr. 556 Rīgā 2019. gada 19. novembrī (prot. Nr. 54 56. §) ***Prasības vispārējās izglītības iestādēm, lai to īstenotajās izglītības programmās uzņemtu izglītojamos ar speciālām vajadzībām***
- Ko un kā vērtējam pirmsskolā <https://www.skola2030.lv/lv/jaunumi/blogs/ka-un-ko-vertejam-pirmsskola>